

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

IGNACZ KUNOS

POVEȘTI TURCEȘTI

Traducere:
Gabriel Mălăescu

Editura MondoRo
București, 2017

Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Facerea / 5
Fratele și sora / 7
Frica / 14
Perii celor trei portocale / 20
Fecioara Trandafir / 32
Prințesa tăcută / 39
Kara Mustafa, viteazul / 49
Dervișul cel înțelept / 56
Peștele peri / 61
Calul fermecat și vrăjitoarea / 66
Prostănașul / 72
Turbanul fermecat, biciul fermecat și covorul fermecat / 80
Mahomed cel chel / 86
Spiritul furtunii / 92

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IGNACZ, KUNOS

Povești turcești / Ignacz Kunos ; trad.: Mălăescu
Gabriel. — București : MondoRo, 2016
ISBN 978-606-695-063-3

I. Mălăescu, Gabriel (trad.)

82-93-34=135.1

Coperta: Daniel Țuțunel

Departament Difuzare
tel. 021-211.25.00
mail: comenzi@gramar.ro

www.gramar.ro

Facerea

Allah, cel mai milos zeu, al cărui sălaș se află în cel de-al nouălea cer, a făcut lumea. Cerul are șapte trepte și tot șapte trepte are și pământul – sălașul spiritelor rele. În cer stau *peri*, sau spiritele bune; în întunericul pământului, *devi*, sau spiritele rele. Lumina cerului duce o luptă veșnică cu întunericul pământului – *perii* cu *devii*. *Perii* se ridică spre cer, sus deasupra pământului; dar *devii* se cufundă în întunericul acestuia. Munții le stăvilesc drumul spre cer și numai spiritele bune pot ajunge la Câmpia de Aramă, de unde drumul se deschide către Munții de Argint și Dealurile de Aur. Spiritele rele sunt orbite de sclipirea nemaipomenită a cerului. Casa lor este străfundul pământului, a cărui intrare este un izvor. Pe acolo pasc oi albe și oi negre, în a căror blană spiritele rele intră și sunt purtate către sălașul lor de la a șaptea treaptă. Pe oile albe ele se întorc la suprafața pământului. *Perii* și *devii* sunt puternici; și atât unii cât și ceilalți au fost martori la facerea locuitorului original al pământului, Primul Om.

Allah a creat Primul Om și i-a dat pământul drept locuință. Iar când Primul Muritor a apărut pe pământ și *perii* s-au minunat de creația nemaipomenită a lui Allah, Tatăl Răilor l-a privit și invidia i-a cuprins sufletul. Pe loc a născocit un plan prin care să zădărnicească acea lucrare: să sădească sămânța ucigătoare a păcatului în această creatură a Atotputernicului; și în curând Primul Om, fără a bănuși nimic, a primit pe trupul lui curat scuipatul Celui Rău, care l-a lovit în burtă. Dar Allah, milosul, stăpânul tuturor lucrurilor, s-a grăbit să smulgă carnea murdărită și a aruncat-o

pe pământ. Așa a luat ființă buricul oamenilor. Bucata de carne, necurată din cauză că scuipatul Celui Rău o spurcase, a căpătat o viață nouă de la țărăni și astfel, aproape odată cu omul, a fost creat câinele – jumătate din trupul omului și jumătate din scuipatul Diavolului.

Astfel că nici un mahomedan nu va face rău unui câine, deși el refuză să îl lase să stea în casa lui. Credința animalului este moștenirea lui omenească, sălbăticia și înfățișarea fioroasă sunt de la Cel Rău. În Orient câinele nu se înmulțește peste măsură, pentru că în vreme ce musulmanul este ocrotitorul său, el îi este și cel mai mare dușman.

Fratele și sora

Odată demult trăia un padișah bătrân care avea un fiu și o fiică. Când a sosit vremea, el a murit și fiul lui i-a luat locul la domnie și nu a trecut mult până ce tânărul a risipit toată averea lăsată de tatăl lui.

Într-o zi el i-a spus surorii sale:

— Draga mea, am cheltuit toată averea. Dacă s-ar afla că nu mai avem niciun ban, ar trebui să părăsim acest ținut, pentru că nu am mai putea privi pe nimeni în ochi. Mai bine plecăm în liniște acum, înainte să fie prea târziu.

Așa că și-au adunat lucrurile și au plecat din palat pe ascuns, noaptea. Au mers fără a ști încotro până când a ajuns la o câmpie ce părea a nu se mai sfârși. Aproape copleșiți de căldura zilei și morți de oboseală, ei au zărit un iaz.

— Soră, i-a spus fratele fecioarei, nu mai pot face niciun pas fără să beau o gură de apă.

— Dar, frate, a răspuns ea, cine știe dacă acolo apa este bună sau nu? Cum am îndurat atâta, mai putem îndura un pic și poate vom găsi apă bună.

Dar fratele s-a opus.

— Nu, nu merg mai departe; trebuie să beau, dacă vreau să trăiesc.

La acestea, sora a adus puțină apă pe care tânărul a băut-o lacom; și nici bine nu a făcut asta că s-a prefăcut într-un cerb.

Fecioara plângea amar. Ce să facă ea acum? Ce era făcut nu se mai putea desface, așa că și-au continuat drumul. Au rătăcit pe câmpia întinsă până când au ajuns la

un izvor aflat lângă un copac înalt. Acolo au hotărât să se odihnească.

— Soră, a spus cerbul, urcă-te în copac; eu voi merge și voi încerca să găsesc ceva de mâncare.

Fecioara s-a urcat în copac, iar cerbul a mers să caute prin apropiere. În scurt timp el a prins un iepure pe care sora l-a pregătit pentru masă. În felul acesta cei doi au trăit de pe o zi pe alta câteva săptămâni.

Acum, se întâmpla ca armăsarii padișahului ce domnea peste acea câmpie să fie obișnuiți să se adape din izvorul de lângă acel copac. Seara, robii i-au adus și, în vreme ce își potoleau setea dintr-o albie, animalele au văzut oglindirea fecioarei pe suprafața limpede a apei și s-au tras înapoi. Robii, crezând că poate apa nu era curată, au golit albia și au umplut-o din nou, însă caii tot se dădeau înapoi și nu voiau să bea. În cele din urmă, robii i-au povestit acest lucru ciudat padișahului.

— Poate că apa era plină de noroi, a spus stăpânul.

— Vai, nu, au răspuns robii, pentru că am golit albia și am umplut-o cu apă proaspătă.

— Mergeți înapoi, a spus padișahul, și uitați-vă primprejur; poate că este ceva care îi sperie prin apropiere.

Așa că au mers din nou și, apropiindu-se, au zărit-o pe fecioară în vârful copacului. Imediat s-au întors la stăpânul lor cu vestea acelei descoperiri. Padișahul, foarte interesat, a dat fuga în acel loc și, privind în sus la copac, a văzut o fecioară frumoasă ca luna plină, pe care dacă o zăreai o și voiai.

— Ești tu un spirit sau o zână? i-a strigat padișahul.

— Nici spirit, nici zână, ci un copil născut de om, a răspuns fecioara.

În van a rugat-o padișahul să coboare; ea nu avea destul curaj să o facă, iar padișahul, înfuriat, a poruncit să se taie

copacul. Robii au apucat topoarele și au tăiat și au cioplit copacul pe toate părțile și acesta era gata să cadă când noaptea a coborât și au trebuit să amâne pe a doua zi.

Abia plecaseră când cerbul a ieșit din pădure și, văzând starea copacului, a întrebat-o pe sora lui ce se petrecuse.

— Bine ai făcut, a spus cerbul după ce a auzit povestea. Să nu cobori, orice s-ar întâmpla!

Apoi, mergând la copac, cerbul a început să îl lingă și – ce să vezi! – trunchiul s-a făcut mai gros de cât era înainte.

În dimineața următoare cerbul a plecat din nou în pădure, iar când oamenii padișahului au venit, mare le-a fost mirarea să vadă copacul nu doar întreg, ci mai gros ca înainte. Cu toate acestea, ei s-au apucat de treabă și ajunseseră pe la jumătate când noaptea i-a oprit din nou.

Ca să o scurtăm, după ce robii au plecat acasă, cerbul a venit din nou și a lins copacul, făcându-l la loc, numai că trunchiul era mai gros ca până atunci. Abia plecase cerbul în dimineața următoare, că padișahul a venit din nou cu tăietorii de lemne și, văzând copacul întreg și nevătămat, a hotărât să caute alte mijloace de a-și atinge țelul. Astfel, el a mers la o bătrână care urma chemarea spre vrăjitorie și i-a spus toată povestea, făgăduindu-i multe bogății dacă o va îndupleca pe fecioară să coboare din copac.

Vrăjitoarea a primit bucuroasă sarcina și, ducând la izvor o pirostrie, un ibric și alte lucruri, a pus pirostria pe pământ cu ibricul pe ea, dar cu fundul în sus. Apoi, luând apă din izvor și prefăcându-se că este oarbă, a turnat apa nu în vas, ci pe lângă el.

Fecioara, văzând așa și crezând că bătrâna chiar era oarbă, a strigat la ea din copac:

— Măicuță, ai pus ibricul invers și apa curge pe pământ.

Frica

Odată, demult, a fost o femeie care avea un fiu. Stând amândoi într-o seară, mama i-a spus fiului:

— Du-te, copile, și închide ușa, pentru că mi-e frică.

— Ce este frica? a întrebat-o băiatul pe mama lui.

— Când cuiva îi este teamă, a fost răspunsul.

„Dar ce poate fi frica asta?” se gândea fiul. „Voi merge să o găsesc.”

Așa că a pornit și a ajuns la un munte unde a văzut patruzeci de tâlhari care au aprins un foc și apoi s-au așezat în jurul lui. Tânărul a mers și le-a dat binețe, la care unul dintre tâlhari i-a spus:

— Nicio pasăre nu îndrăznește să zboare pe aici, nicio caravană nu trece prin locul ăsta; tu cum îndrăznești să vii?

— Caut frica; puteți să mi-o arătați?

— Frica este aici, unde suntem noi, a spus tâlharul.

— Unde? a întrebat tânărul.

Atunci tâlharul i-a poruncit:

— Ia ibricul ăsta, făina asta, untura și zahărul, mergi în cimitirul de colo și fă halva cu ele!

— Bine, a spus tânărul și a plecat.

În cimitir, el a aprins un foc și a început să facă halva. Pe când o gătea, o mână a ieșit din mormânt și o voce a spus:

— Eu nu primesc nimic?

Lovind mâna cu lingura, tânărul a răspuns tăios:

— Bineînțeles că îi hrănesc pe morți înaintea celor vii!

Mâna a dispărut și, sfârșind de gătit halva, tânărul s-a întors la tâlhari.

— Ai găsit-o? l-au întrebat ei.

— Nu, a răspuns el. Tot ce am văzut a fost o mână care a apărut și a cerut halva; dar am lovit-o cu lingura și nu am mai zărit-o după aceea.

Tâlharii erau mirați. Atunci, unul dintre ei a spus:

— Nu departe de aici este o clădire părăsită; acolo poți, fără îndoială, să găsești frica.

El a mers la casa aceea și, intrând, a văzut pe un podeț înălțat un leagăn în care plângea un copil; în încăpere, o fată alerga încoace și-ncolo. Fecioara s-a apropiat de el și a spus:

— Lasă-mă să mă urc pe umerii tăi; copilul plânge și trebuie să îl liniștesc.

El a încuviințat și fata s-a urcat. În vreme ce se ocupa de copil, ea a început să strângă gâtul tânărului cu picioarele până ce era aproape să îl sufocă. Dintr-odată, cu o smucitură care l-a trântit pe jos, fata a sărit de pe umerii lui și a dispărut. Pe când pleca, o brățară a căzut de pe mâna ei pe podea.

Ridicând-o, tânărul a ieșit din casă. Cum mergea el pe drum, un evreu, văzând brățara, l-a oprit.

— Asta e a mea, a spus el.

— Nu, este a mea, a fost răspunsul.

— A, nu, este proprietatea mea, a spus evreul.

— Hai să mergem la cadiu², a spus tânărul. Dacă el îți-o dă ție, să fie a ta; dacă, însă, mi-o dă mie, rămâne la mine.

Așa că au mers, iar cadiul a spus:

— Brățara va fi a aceluia care poate dovedi acest lucru.

Niciunul, însă, nu a putut dovedi, iar în cele din urmă judecătorul a poruncit ca brățara să rămână la el până ce unul dintre претенdenți îi va aduce perechea, când i se va da. Evreul și tânărul au plecat.

² Cadiu – judecător turc.

Ajungând la țărmul mării, tânărul a văzut o corabie rătăcind de colo-colo în larg și a auzit strigăte de groază venind dinspre ea. El a strigat de pe mal:

— Ați găsit frica?

Și i s-a răspuns cu strigătul:

— Ah! Vai! Ne scufundăm!

Dându-și repede hainele jos, el a sărit în apă și a înotat spre corabie. Cei de pe punte au spus:

— Cineva azvârle corabia noastră de colo-colo, ne e frică.

Tânărul, legându-și o funie în jurul trupului, a coborât pe fundul mării. Acolo a văzut că Fiica Mării (Deniz Kizi) scutura corabia. El a tăbărât pe ea, a bătut-o zdravăn cu funia și a gonit-o. Apoi, ieșind la suprafață, a întrebat:

— Asta e frica?

Fără a aștepta răspuns, el a înotat înapoi la mal, s-a îmbrăcat și a plecat pe drumul lui.

Acum, pe când mergea, el a văzut o grădină înaintea căreia se afla o fântână. A hotărât să intre să se odihnească un pic. Trei porumbei se jucau în jurul fântânii. Ei s-au cufundat în apă, iar când au ieșit din nou și s-au scuturat, s-a prefăcut fiecare într-o fecioară. Apoi ele au întins o masă cu pahare din care să bea. Când prima a dus paharul la buze, celelalte au întrebat-o:

— În sănătatea cui bei?

Ea a răspuns:

— A tânărului care, pe când făcea halva, nu s-a speriat atunci când o mână s-a întins spre el din mormânt.

Când a doua fecioară a băut, celelalte au întrebat-o iar:

— În sănătatea cui bei?

Iar răspunsul a fost:

— A tânărului pe umerii căruia am stat și care nu a arătat niciun fel de teamă, deși aproape l-am sugrumat.

Apoi a treia a ridicat paharul.

— La cine te gândești? au întrebat celelalte.

— Pe mare, pe când scuturam o corabie, a răspuns fecioara, un tânăr a venit și m-a biciuit atât de tare, că era să mor. Beau în sănătatea lui.

Abia a terminat ea de vorbit, că tânărul s-a ivit și a spus:

— Eu sunt acel tânăr.

Toate trei fecioarele s-au grăbit să îl strângă în brațe, iar el a continuat:

— Am lăsat la cadiu o brățară care a căzut de pe mâna uneia dintre voi. Un evreu a vrut să mi-o ia, dar nu l-am lăsat. Acum caut perechea brățării.

Fecioarele l-au dus la o peșteră în care o mulțime de săli uriașe care se deschideau înaintea lui l-au făcut să se mire. Fiecare era plină cu aur și lucruri prețioase. Fecioarele i-au dat cea de-a doua brățară, cu care el a mers drept la cadiu și a primit-o pe prima, întorcându-se fără întârziere la peșteră.

— Nu vei mai pleca de la noi, au spus fecioarele.

— Ar fi frumos, a răspuns tânărul, dar nu voi avea odihnă până ce nu voi găsi frica.

Spunând acestea, el a plecat, deși ele l-au rugat cu cerul și cu pământul să mai stea.

După o vreme, el a ajuns într-un loc în care era adunată o mulțime de oameni.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat tânărul și a aflat că șahul acelei țări nu mai era.

Un porumbel urma să fie lăsat liber și cel pe al cărui cap s-ar fi oprit pasărea ar fi fost numit urmaș la tron. Tânărul stătea printre gură-cască. Porumbelul a fost lăsat liber, s-a rotit de colo-colo prin văzduh, apoi a coborât pe capul tânărului. El a fost numit pe loc șah, dar cum nu a vrut să primească, un al doilea porumbel a fost lăsat liber. Și acesta